

SELETUSKIRI
regionaalministri määruse „Kalapüügi andmete elektrooniliseks esitamiseks seadme ostmise toetus“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse (edaspidi *KTKS*) § 21 lõike 1 alusel.

Kalapüügi andmete elektrooniliseks esitamiseks seadme ostmise toetuse eesmärk on lihtsustada kutselistel kaluritel, kes teevad kalapüüki rannikumeres, kohustuslike kalapüügiandmete esitamist elektroonilise kanali kaudu; parandada esitatud andmete kvaliteeti; vähendada andmete esitamisega kaasnevaid kulusid ja vähendada töökoormust, sest püügiandmed edastatakse ühe keskkonna kaudu korraga kahele asutusele: Keskkonnaametile (edaspidi *KA*) ning Põllumajandus- ja Toiduametile (edaspidi *PTA*).

Kalapüügi andmete elektrooniliseks esitamiseks seadme ostmise toetuse oluline sihtrühm on rannikumerel kutselist kalapüüki tegevad füüsilisest isikust ettevõtjad. Püügilubadele kantud kalurite arv muutub, sõltudes väljaostetud püügilubade arvust, kuid keskmiselt tegeleb rannapüügiiga 1800 kutselist kalurit.

Meetme rakendamine panustab „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ kestliku kalanduse tegevussuunda, mille üks eesmärk on keskkonnateadlik ja jätkusuutlik kalavarude majandamine, et kalavarud oleksid heas seisus.

Määruse eelnõu ja seletuskirja valmistas ette Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalamajandusosakonna juhataja Ain Soome (625 6181; ain.soom@agri.ee) ja sama osakonna kutselise kalapüügi ja vee-elusressursside kaitse valdkonnajuht Oleg Epner (625 6519; oleg.epner@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Marion Saarna-Kukk (625 6229; marion.saarna-kukk@agri.ee). Eelnõu ja seletuskirja toimetas keeleliselt Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Heleri Piip (625 6165; heleri.piip@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse määruse reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014–2020 rakenduskava“ (edaspidi *rakenduskava*) meetme „Kalapüügi andmete elektrooniliseks esitamiseks seadme ostmise toetus“ raames toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse toetatav tegevus ja toetuse vorm.

Lõikega 1 sätestatakse, et toetust antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66), artikli 76 lõike 2 punktis b nimetatud riistvara ostmiseks. Riistvara all mõistetakse selle toetuse raames eri seadmeid, milleks võivad olla nutitelefoniid ja tahvelarvutid, mis on vajalikud kaluri kalapüügiloo alusel toimuva kalapüügi andmete elektrooniliseks

esitamiseks kalapüügiseaduse § 61 lõike 9 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määruis sätetatud kliendirakenduse vahendusel.

Lõikega 2 sätestatakse tehnilised tingimused, millele seade peab vastama. Ostetav seade peab vastama vähemalt operatsioonisüsteemi tüübile Android 11 (või hilisem versioon) või Apple iOS 15.3 (või hilisem versioon). Seade peab olema varustatud 5G-võrgu toega ja GPS-rakendusega ning riistvara töömälumaht peab olema vähemalt 6 GB.

Lõikega 3 sätestatakse toetuse andmise vorm, milleks on tegelikult tehtud ja väljamakstud rahastamiskõlblike kulude hüvitamine.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse omafinantseeringu minimaalne määr ja toetuse maksimaalne määr

Lõikega 1 sätestatakse, et omafinantseeringu minimaalne määr on 10 protsenti abikõlblike kulude maksumusest. Taotleja võib omafinantseeringu määra suurendada, kui riistvara soetamise toetusest koos omafinantseeringuga ei piisa talle sobiva riistvara ostmiseks. See võimaldab taotlejal soetada sellise riistvara, mis samal ajal täidab taotleja muid infotehnoloogilisi vajadusi tema majandustegevuses.

Lõikega 2 sätestatakse toetuse maksimaalne suurus 300 eurot ühe seadme kohta. Taotleja võib taotleda väiksemat toetust, kui ta leiab talle sobiva ja § 2 lõikes 2 loetletud tehnilistele tingimustele vastava seadme.

Lõikega 3 sätestatakse, et maksimaalselt saab taotleja küsida toetust ühe seadme ostmiseks iga talle antud kaluri kalapüügiloo kohta, mis on kehtiv toetuse taotlemise hetkel.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse abikõlblikud kulud

Lõikega 1 sätestatakse, et kulud on toetuse saamiseks kõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetuse saajal ja nende eest on tasutud ajavahemikus alates programmi komisjonile esitamise kuupäevast, või 1. jaanuarist 2014. a – olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem –, kuni 31. detsembrini 2023. a. Tegevusi ei toetata, kui need on füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud enne, kui Põllumajanduse ja Registre Informatsiooni Ametile (edaspidi *PRIA*) on esitatud rahastamisaotlus, olenemata sellest, kas taotleja on kõik asjassepuutuvad maksed ära teinud või mitte. Toetuse saajale hüvitatakse tegelikult tehtud ja väljamakstud rahastamiskõlblikud kulud.

Lõikega 2 sätestatakse, et mitteabikõlblikud kulud on riistvara ostmisel tekkinud panga teenustasud. Mittabikõblilik on ka kasutatud riistvara ostmise kulu, kuna sellel puudub tootja või müüja garantii ja seda ei ole Eestis võimalik garantiikorras töökorda seada. Abikõblilik on ainult uue seadme ostmise kulu. Euroopa Liidu õiguse nõude tõttu ei hüvitata taotlejale sellist kulu, mis on tehtud enne taotluse esitamist *PRIA*-le.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse kulude mõistlikkuse tõendamise viis

KTKS-i §-s 21 sätestatakse regionaalministrile volitusnorm kehtestada EMKF-i meetme tingimused. Üks EMKF-i meetme tingimus on kulude mõistlikkuse tõendamise viis, tingimused ning kord (näiteks on kulude hindamiseks võimalik toetuse taotlejal näidata parima pakkumuse valikut võrreldava pakkumuse alusel esitades vähemalt kaks hinnapakumust, või kui toetuse taotleja on riigihanke kohuslane, peab ta järgima riigihangete seaduses sätestatud nõudeid). Töökoormuse vähendamiseks taotleja jaoks on määruse eelnõus sätestatud, et kulude mõistlikkuse tõendamiseks võrdleb taotleja ostetava seadme turuhinda, võttes ettevõtjatelt seadme hinnapakumused, või võrdleb ostetava seadme turuhinda seadmete müüjate veebilehtedel ja hinnavaatlust võimaldavates portaalides. Taotleja põhjendab tehtud valikut. Seejuures ei pea taotleja valima odavaimat hinnapakumust, kui see on objektiivselt põhjendatud, kuid odavaima hinna mittevõimist tuleb põhjendada, st miks tehtud valik on majanduslikult

soodsaim. Koos taotlusega esitab taotleja PRIA-le väljavõtte andmetest, mis tõendab soetatava riistvara mudeli majanduslikult soodsaima pakkumuse valimist.

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse toetuse taotleja, taotlusele esitatavad nõuded ning toetuse taotlemine

Lõikega 1 sätestatakse, et taotleja peab olema selline ettevõtja, kellele on antud toetuse taotlemise aastaks kalapüügiseaduse § 32 lõikes 1 nimetatud kaluri kalapüügiluba kalapüügiks merel. Toetust antakse üksnes merel kalapüügiga tegelevatele isikutele, kuna Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 76 lõike 1 kohaselt võib EMKF toetada liidu kontrolli, inspekteerimise ja õigusnormide täitmise süsteemi rakendamist Euroopa Liidu ühise kalanduspoliitika raames. Samuti hõlmab ühine kalanduspoliitika Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 1 lõike 1 punkti a kohaselt mere bioloogiliste ressursside kaitset ning selliseid ressursse ammutavat kalapüüki.

Lõikega 2 sätestatakse, et taotleja esitab toetuse taotlemiseks PRIA-le taotluse elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selleks ettenähtud tähtajal.

Lõikega 3 sätestatakse, et PRIA-l on kohustus avalikustada taotluse esitamise tähtaeg väljaandes Ametlikud Teadaanded arvestusega, et teate avaldamise ja taotluse esitamise tähtaja alguse vahele jääks vähemalt 15 kalendripäeva. See säte annab taotlejale piisava ajavaru taotluse ettevalmistamiseks ja esitamiseks.

Lõikega 4 sätestatakse, et toetust taotlev ettevõtja peab vastama KTKS-i § 29 lõikes 2 sätestatud nõuetele. Nõudeid on kokku 12 ja need on seaduse tasandil põhjalikult kirjeldatud ning on taotleja jaoks piisavalt informatiivsed. Seetõttu ei ole vaja nende nõuete sisu seletuskirjas korrata.

Lõikega 5 sätestatakse, et taotlus peab vastama KTKS-i § 29 lõikes 4 sätestatud nõuetele (taotluses sisalduvad meetme tingimustes nõutud andmed, samuti on lisatud nõutud dokumendid, toetust taotletakse meetme tingimustes sätestatud toetatava tegevuse kohta, taotletava toetuse suurus ei ületa meetme tingimustes sätestatud toetuse maksimaalset suurust ning taotluses esitatud andmed on täielikud ja õiged).

Lõikega 6 sätestatakse, et toetuse taotlemiseks esitab taotleja PRIA-le järgmised andmed ja dokumendid (taotleja nimi, registrikood, toetuse ja omafinantseeringu suurus, väljavõtte andmetest, mis tõendab soetatava riistvara vastava mudeli majanduslikult soodsama pakkumuse valimist; seadme tehnilised andmed, mis peavad vastama määruse § 2 lõikele 2; kinnitus, et taotleja järgib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 10 lõike 1 punktides a–c nimetatud nõudeid ega ole pannud toime sama artikli lõikes 3 nimetatud pektust).

Eelnõu §-ga 7 sätestatakse taotluse menetlemise tingimused ning kord

Lõikega 1 sätestatakse, et PRIA kontrollib taotlust ja taotlus loetakse nõuetekohaseks, kui asjakohastes Euroopa Liidu õigusaktides ning KTKS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele vastavad nii taotleja, taotlus kui ka toetatav tegevus. Taotleja peab esitama PRIA-le allkirjastatud avalduse, milles kinnitab, et järgib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 10 lõiget 5 ja lõikes 1 loetletud kriteeriume ega ole Euroopa Kalandusfondi või EMKF-i suhtes pannud toime artikli 10 lõikes 3 osutatud pektust. PRIA kontrollib enne taotlusele heakskiidu andmist avalduse tõelevastavust.

Lõikega 2 sätestatakse, et taotlust ei hinnata KTKS-i § 31 lõike 3 alusel. PRIA kontrollib taotleja, taotluse ning taotletava tegevuse nõuetekohasust enne toetuse määramise otsuse tegemist. Kuna kutselise kalapüügiga seotud andmete elektroonilise esitamise kohustust on kavas rakendada alates 1. jaanuarist 2024. a kõikidele kaluri kalapüügiloa alusel püüdvatele ettevõtjatele, siis andmete elektrooniliseks esitamiseks vajaliku riistvara peavad soetama kõik püügiõigust omavad

ettevõtjad, mistõttu taotlused omavahel ei konkureeri ja paremusjärjestust nende vahel ei koostata.

Eelnõu §-ga 8 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmise

Lõikega 1 sätestatakse, et PRIA teeb nõuetekohase taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse. Meetme tingimustele vastavalt rahuldatakse nõuetekohased taotlused toetuse andmiseks ettenähtud vahendite piires, vähendades vajaduse korral toetuse summat võrdeliselt iga taotleja kohta.

Lõikega 2 sätestatakse, et kui taotluse täies ulatuses rahuldamine ei ole põhjendatud, sest taotluses sisalduvad mitteabikõlblikud kulud, võib PRIA taotleja nõusolekul toetuse summat vähendada juhul, kui saavutatakse tegevuse eesmärgid. Kui taotleja ei ole nõus toetuse summa vähendamisega, siis tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Lõikega 3 sätestatakse, et PRIA teeb nõuetekohase taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 30 tööpäeva jooksul taotluse esitamise tähtpäevast arvates.

Eelnõu §-ga 9 sätestatakse toetuse maksmise kord

Lõikega 1 sätestatakse, et toetust makstakse üksnes §-s 4 sätestatud abikõlblike kulude hüvitamiseks, kui toetuse saaja on tegevuse elluviimisel järginud kõiki ettenähtud nõudeid.

Lõikega 2 sätestatakse, et toetuse saaja peab olema soetatud seadme vastu võtnud ja selle eest täielikult tasunud, ja alles siis saab ta taotleda PRIA-lt tehtud kulude hüvitamist.

Lõikega 3 sätestatakse, et toetuse väljamaksmiseks esitab toetuse saaja pärast seadme ostmist ja selle eest täielikult tasumist PRIA-le maksetaotluse koos abikõlbliku kulu tegemist tõendava algdokumendiga. Maksetaotlus esitatakse PRIA e-teenuse keskkonna kaudu.

Lõikega 4 sätestatakse, et PRIA teeb toetuse maksmise otsuse 30 tööpäeva jooksul maksetaotluse esitamisest arvates.

Eelnõu §-ga 10 sätestatakse toetuse saaja kohustused

Toetuse saaja peab täitma KTKS-i § 33 lõike 3 punktides 1–11 ja 13 sätestatud nõudeid. Soetatava riistvara majanduslikult soodsaima pakkumuse leidmiseks peab taotleja võrdlema turuhinda või lisaks teisi tehingutingimuste muid näitajaid, kui neid näitajaid arvestatakse majanduslikult soodsaima pakkumuse valikul. Taotleja ei pea järgima KTKS-i § 33 lõike 3 punkti 12, kuna maaeluministri 14. aprilli 2016. a määruse nr 22 „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020 toetuse objekti tähistamise ning Euroopa Liidu osalusele viitamise nõuded ja kord“ § 2 lõike 2 kohaselt ei pea toetuse saaja avalikkust teavitama, et toetatav tegevus on viidud ellu, või see viiakse ellu fondi toetuse abil, kui toetatavaks tegevuseks on riistvara soetamine kalapüügiandmete elektrooniliseks esitamiseks.

Eelnõu §-ga 11 sätestatakse dokumentide säilitamine

Sätestatakse, et toetuse saajad säilitavad kulu abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid neli aastat alates 31. detsembrist 2023. a. PRIA teavitab toetuse saajat dokumentide ja muude tõendite säilitamise tähtaja algusest ja lõpust.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on lähtutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 76 lõike 2 punktist b, et toetada riistvara soetamist merel kaluri kalapüügiloa alusel kalapüüki tegevate isikute jaoks, mis on vajalik kalapüügi andmete elektrooniliseks esitamiseks. Samuti nähakse eelnõu kohaselt ette, et toetust antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu

Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 67 lõike 1 punktis a sätestatud vormis.

4. Määruse mõjud

Rakenduskava meetme „Kalapüügi andmete elektrooniliseks esitamiseks seadme ostmise toetus“ rakendamine avaldab positiivset mõju kutselisele kalurile, kalandussektori ettevõtjale ja riiklikku järelevalvet teostavatele asutustele. Kutseline kalur ei pea esitama püügiandmeid paberil. Tulevikus on kutselistel kaluritel lihtsama ja kiirema andmete esitamise võimalusele lisaks olemas ka elektrooniline andmebaas oma püükide, lossimiste ja kalapüügi tegevuse analüüsiks ning oma püügitegevuse tõhusamaks korraldamiseks kulude kokkuhoiu eesmärgil. See omakorda avaldab positiivset mõju keskkonnale, sest püügiga tegelevad kalurid ja ettevõtjad on võimelised täpsemalt planeerima oma püügitegevust (näiteks optimeerima püüniste püügilepanekut ja lühendama läbitud teekonda püünisteni). Kalandussektori ettevõtja, võttes aluseks elektroonilise andmekogu oma püügiandmetega, korraldab senisest keskkonnasäästlikumalt püügitegevust. Samuti paraneb kalavarude üle riiklikku järelevalvet teostavate asutuste võime senisest kiiremini, täpsemalt ja kindlamalt saada püügi- ja lossimisandmeid elektrooniliste kanalite kaudu ning teostada kiiremat ja vahetumat järelevalvet. Majanduslik mõju on positiivne eeskätt merel kalapüügi tegelevate ettevõtjate jaoks. Püügikorralduse parandamine võimaldab kokku hoida püügipäevi, läbitud vahemaid püünisteni, kütust, pikendada püügivahendite kasutusiga ning laevade kasutuse ressursi.

Töökoormuse mõistes on mõju positiivne kalavarude riiklikku järelevalvet teostava KA ning kalapüügi andmete kogumist korraldava PTA jaoks. Näiteks saab KA senisest paremini keskenduda nendele kontrolltegevustele, kus rikkumiste tõenäosus on suurem ning võimalik kahju kalavarudele ja keskkonnale on suurim. PTA ei pea sisestama andmeid paberilt elektroonilistesse andmebaasidesse.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Meetme raames antavat toetust rahastatakse 90% ulatuses Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist ning 10% ulatuses Eesti riigi eelarvest. Vastavalt rakenduskavale on kavandatud toetusmeetme eelarveks 250 000 eurot.

6. Määruse jõustumine

Määruse jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ning saadeti arvamuse esitamiseks PRIA-le. Eelnõu kohta märkusi või ettepanekuid ei laekunud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban
kantsler